

PANEL DYFARNU CYMRU
ADJUDICATION PANEL FOR WALES

Panel Dyfarnu Cymru

Adroddiad Blynyddol

2013 – 2014

Ionawr 2015

OGL

ISBN digidol 978 1 4734 1776 2

© Hawlfraint y Goron 2015

WG 22442

Cynnwys

Rhagair		4
Adran 1	Amdanom ni	5
Adran 2	Perfformiad a Datblygiad	8
Adran 3	Ein Cwsmeriaid	19
Adran 4	Blaenoriaethau Busnes	20
Adran 5	Gwariant	21

Rhagair

Gan y Llywydd J Peter Davies

Hwn yw fy unfed adroddiad blynyddol ar ddeg fel Llywydd Panel Dyfarnu Cymru. Mae'n adroddiad ar blynyddol gyfer y cyfnod rhwng mis Ebrill 2013 a mis Mawrth 2014. Gobeithio y cewch yr adroddiad yn un llawn gwybodaeth ac yn hawdd ei ddarllen.

Ein nod yw sicrhau bod y tribiwnlys yn gwasanaethu lles pawb yng Nghymru drwy gynnal safonau bywyd cyhoeddus ac ymdrin yn effeithlon ac yn effeithiol ag achosion a atgyfeirir gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac apeliadau a wneir yn erbyn penderfyniadau pwyllgorau safonau. Rydym yn gwneud pob ymdrech i sicrhau bod pawb sy'n rhan o'n hachosion yn fodlon bod yr anghydfodau wedi'u ddyfarnu'n deg, a hynny o fewn cyn lleied o amser ag sy'n rhesymol.

Fel y gallwch weld o'r ystadegau a gyflwynir yn yr adroddiad hwn, mae'r flwyddyn adrodd hon wedi bod yn flwyddyn ddistaw, wrth i'r Ombwdsmon atgyfeirio un achos yn unig at y panel. Fodd bynnag, rydym wedi gwneud dyfarniadau ar ddau atgyfeiriad arall gan yr Ombwdsmon a thair apêl yn erbyn penderfyniadau pwyllgorau safonau a gafodd eu dwyn ymlaen o'r flwyddyn adrodd flaenorol.

Ym mis Tachwedd, cynhaliodd Panel Dyfarnu Cymru ei seminar flynyddol a oedd yn gyfle i glywed yr wybodaeth ddiweddaraf a chael hyfforddiant ar faterion cyfredol, ac yn gyfle i'r aelodau drafod eu profiadau wrth ymdrin â'r achosion oedd wedi bod ger eu bron.

Croesewir unrhyw sylwadau ynglŷn â'n gwaith. Os hoffech gysylltu â ni, cysylltwch ag ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys, ac mae'r manylion i'w gweld ar dudalen 7 yr adroddiad hwn.

Adran I – Amdanom ni

Yn yr adran hon:

- Cefndir
- Golwg Gyffredinol
- Aelodau'r Tribiwnlys
- Penodiadau
- Hyfforddiant a Gwerthuso
- Cysylltu â'r Tribiwnlys

Cefndir

Mae Panel Dyfarnu Cymru yn banel annibynnol a sefydlwyd er mwyn penderfynu ar honiadau bod aelodau etholedig a chyfetholedig cynghorau sir, bwrdeistref sirol a chynghorau cymuned, awdurdodau tân a pharciau cenedlaethol Cymru, wedi torri Cod Ymddygiad statudol eu hawdurdodau.

Sefydlwyd Panel Dyfarnu Cymru o dan Ran III o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

Mae dwy swyddogaeth statudol i'r Panel Dyfarnu:

- ffurfio tribiwnlysoedd achos neu achos interim er mwyn ystyried adroddiadau gan yr Ombwdsmon ar ôl ymchwilio i honiadau bod aelod wedi methu â chydymffurfio â chod ymddygiad ei awdurdod;
- ystyried apeliadau gan aelodau yn erbyn penderfyniadau pwyllgorau safonau awdurdodau lleol eu bod wedi torri'r cod ymddygiad.

Golwg Gyffredinol

Prif nod y Panel Dyfarnu yw:

- darparu gwasanaeth effeithlon, cost effeithiol i ddefnyddwyr y tribiwnlys a'i aelodau,
- sicrhau bod pob agwedd ar waith y tribiwnlys yn cael ei gweithredu mewn ffordd a fydd yn cyflawni dyfarniadau teg, annibynnol ac amserol,
- gweithredu o fewn y fframwaith deddfwriaethol sy'n berthnasol i Gymru.

Mae'r tribiwnlys yn ymrwymedig i ddarparu gwasanaeth cyfatebol, yr un mor effeithlon i siaradwyr Cymraeg a Saesneg sy'n defnyddio'r tribiwnlys.

Y rheoliadau canlynol sy'n llywodraethu gweithdrefnau'r tribiwnlys:

- Deddf Llywodraeth Leol 2000,
- Rheoliadau Dyfarniadau gan Tribiwnlysoedd Achos a Thribiwnlysoedd Achos Interim (Cymru) 2001,
- Rheoliadau Ymchwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau) (Cymru) 2001.

Mewn gwrandawriad tribiwnlys, mae panel y tribiwnlys fel arfer yn cynnwys cadeirydd sydd â chymwysterau cyfreithiol, a dau arall. Gall hyn amrywio yn ôl disgrisiwn Llywydd y Panel Dyfarnu. Bydd gwrandawriadau tribiwnlys yn cael eu cynnal yn gyhoeddus fel arfer, ac eithrio pan fo'r tribiwnlys yn ystyried y byddai'r cyhoeddusrwydd yn niweidio buddiannau cyfiawnder, neu pan fo'r ymatebydd neu'r apelydd yn cytuno y gellir ymdrin â'r honiadau trwy gyfrwng sylwadau ysgrifenedig. Gallai fod rhesymau eraill o dro i dro dros beidio â chynnal gwrandawriad, neu ran o wrandawriad, yn gyhoeddus. Bydd gwrandawriadau fel arfer yn cael eu cynnal yn ardal yr awdurdod perthnasol. Mae trefniadau gwrandawriadau'n ystyriol o unrhyw anghenion arbennig a allai fod gan y rhai sy'n mynychu, megis mynediad i gadeiriau olwyn, cyfieithydd ar y pryd, cymorth clyw ac ati. Mae gan y sawl sy'n destun yr honiadau hawl i roi tystiolaeth a galw ar dystion.

Cyhoeddir manylion am dribiwnlysoedd, a gwrandawriadau a phenderfyniadau tribiwnlysoedd ar wefan y Panel Dyfarnu ac yn y wasg leol fel y bo'n briodol.

Gellir apelio i'r Uchel Lys ynglŷn â phenderfyniadau tribiwnlysoedd achos interim a thribiwnlysoedd achos a sefydlir gan y Panel Dyfarnu. Mae'n rhaid cael caniatâd gan yr Uchel Lys i apelio i ddechrau.

Nid oes hawl i apelio yn erbyn penderfyniadau tribiwnlysoedd apêl ond, fel corff cyhoeddus, gellir cynnal adolygiad barnwrol o'r Panel Dyfarnu a'i dribiwnlysoedd.

Rhoddir gwybodaeth gyflawn a chyfarwyddyd ynglŷn â'r tribiwnlys a'i weithdrefnau ar wefan y Panel Dyfarnu. Fel arall, cysylltwch ag ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys i gael mwy o wybodaeth neu os hoffech chi dderbyn cyhoeddiadau'r tribiwnlys mewn fformat gwahanol.

Aelodau'r Tribiwnlys

Gweinidogion Cymru sy'n gyfrifol am benodi ac ailbenodi'r Llywydd, aelodau cyfreithiol ac aelodau lleyg. Penodir aelodau ar ôl i'r swyddi gwag gael eu hysbysebu ac ar ôl cyfweiliad cystadleuol gan banel a gynullir gan Lywodraeth Cymru.

Llywydd	Y Llywydd sydd â chyfrifoldeb barnwrol dros y tribiwnlys a'i aelodau.
Aelodau Cyfreithiol	Cyfreithwyr yw'r aelodau cyfreithiol ac maent yn gyfrifol am gynnal achosion mewn gwrandawriadau a chynghori'r tribiwnlys ar faterion yn ymwneud â'r gyfraith. Bydd yr aelodau cyfreithiol yn ysgrifennu penderfyniadau'r tribiwnlys ac yn rhoi cyfarwyddiadau pan fo angen.
Aelodau Lleyg	Mae gan aelodau lleyg ystod eang o wybodaeth a phrofiad sy'n berthnasol i waith y tribiwnlys.
Ysgrifenyddiaeth	Mae gweinyddiaeth y tribiwnlys o ddydd i ddydd yn cael ei dirprwyo i ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys, sy'n ymdrin â'r gwaith papur rhagarweiniol i gyd a'r gwaith o brosesu ceisiadau i'r tribiwnlys. Mae'r ysgrifenyddiaeth yn ymgynghori â'r Llywydd a/neu'r aelodau cyfreithiol ar unrhyw bwyntiau cyfreithiol a gyfyd yn ystod cyfnodau rhagarweiniol achosion cyn y gwrandawriad, ac yn anfon unrhyw ddyfarniadau a chyfarwyddiadau at y partion yn ysgrifenedig. Mae'r ysgrifenyddiaeth yn bwynt cyswllt ar gyfer aelodau a defnyddwyr y tribiwnlys ac yn mynd i bob gwrandawriad i sicrhau bod yr achos yn mynd rhagddo'n effeithlon.

Panel Dyfarnu Cymru

Llywydd
J Peter Davies

Cyfreithiol
5 Aelod

Lleyg
6 Aelod

Penodiadau

Ni phenodwyd unrhyw aelodau newydd i Banel Dyfarnu Cymru yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn.

Hyfforddiant a Gwerthuso

Cynhaliwyd seminar hyfforddi i'r aelodau yn ystod mis Tachwedd 2013. Mae rhaglen reolaidd i werthuso perfformiad aelodau'r tribiwnlys wedi ei chyflawni dros flynyddoedd blaenorol. Rhagwelir y bydd y rownd nesaf o werthusiadau perfformiad aelodau'r tribiwnlys yn cychwyn yn ystod blwyddyn 2014/15.

Cysylltu â'r Tribiwnlys

Manylion cyswllt ar gyfer Panel Dyfarnu Cymru:

Cyfeiriad y Tribiwnlys: Panel Dyfarnu Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth
Spa Road East
Llandrindod
Powys
LD1 5HA

Llinell Gymorth y Tribiwnlys: 01597 829805

Rhif Ffacs y Tribiwnlys: 01597 829801

E-bost y Tribiwnlys: adjudication.panel@wales.gsi.gov.uk

Adran 2 – Perfformiad a Datblygiad

Yn yr adran hon:

- Rhifau ac ystadegau
- Crynodeb o'r Tribiwnlysoedd Achos
- Crynodeb o'r Tribiwnlysoedd Apêl
- Gwrandawïadau
- Apeliadau pellach
- Yr hyn a gyflawnwyd o'i gymharu â dangosyddion perfformiad allweddol
- Cwynion

Niferoedd ac Ystadegau

Mae blwyddyn Dribiwnlys yn rhedeg o fis Ebrill hyd at fis Mawrth. Cesglir yr ystadegau canlynol ynghyd:

- nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a dderbyniwyd ac a gofrestrwyd;
- canlyniad atgyfeiriadau ac apeliadau;
- nifer yr achosion o dorri cod yn ôl eu math.

Nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a dderbyniwyd ac a gofrestrwyd Ebrill 2013 – Mawrth 2014

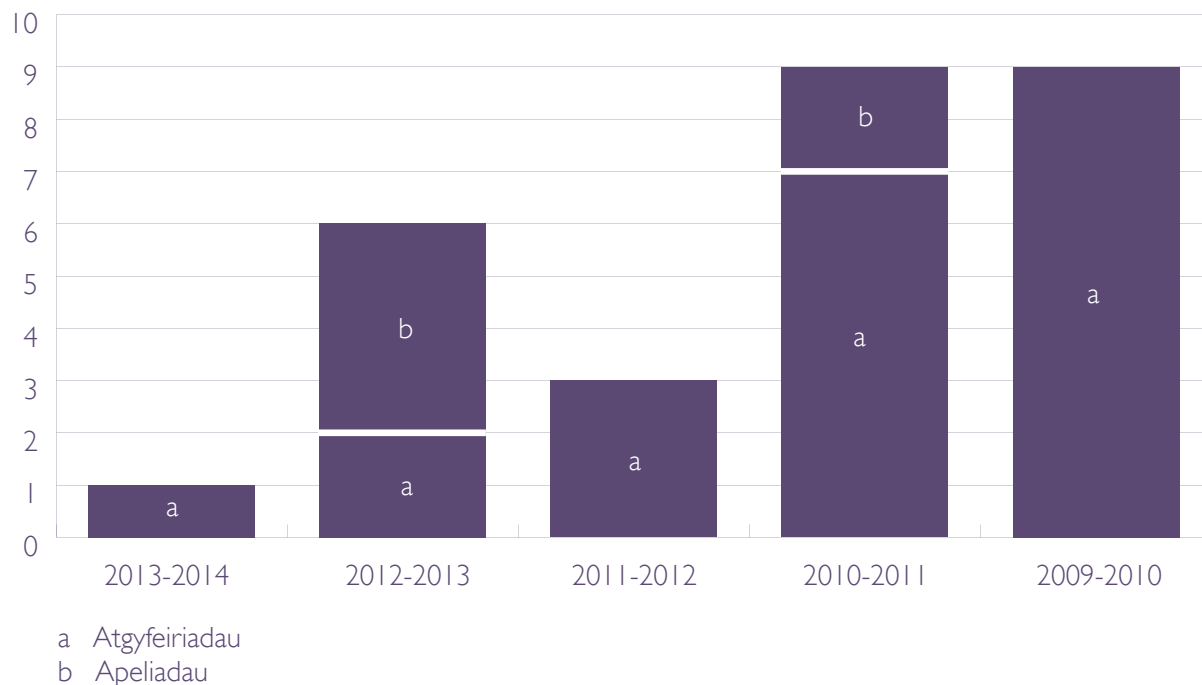
Rhwng mis Ebrill 2013 a mis Mawrth 2014 atgyfeiriwyd un achos i'r Panel Dyfarnu gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Ymdriniwyd hefyd â dau atgyfeiriad arall a gafodd eu dwyn ymlaen o flwyddyn adrodd 2012-2013.

Ni wnaed unrhyw apeliadau i'r Panel Dyfarnu yn ystod y cyfnod hwn; fodd bynnag ymdriniwyd â thair apêl a gafodd eu dwyn ymlaen o'r flwyddyn adrodd flaenorol.

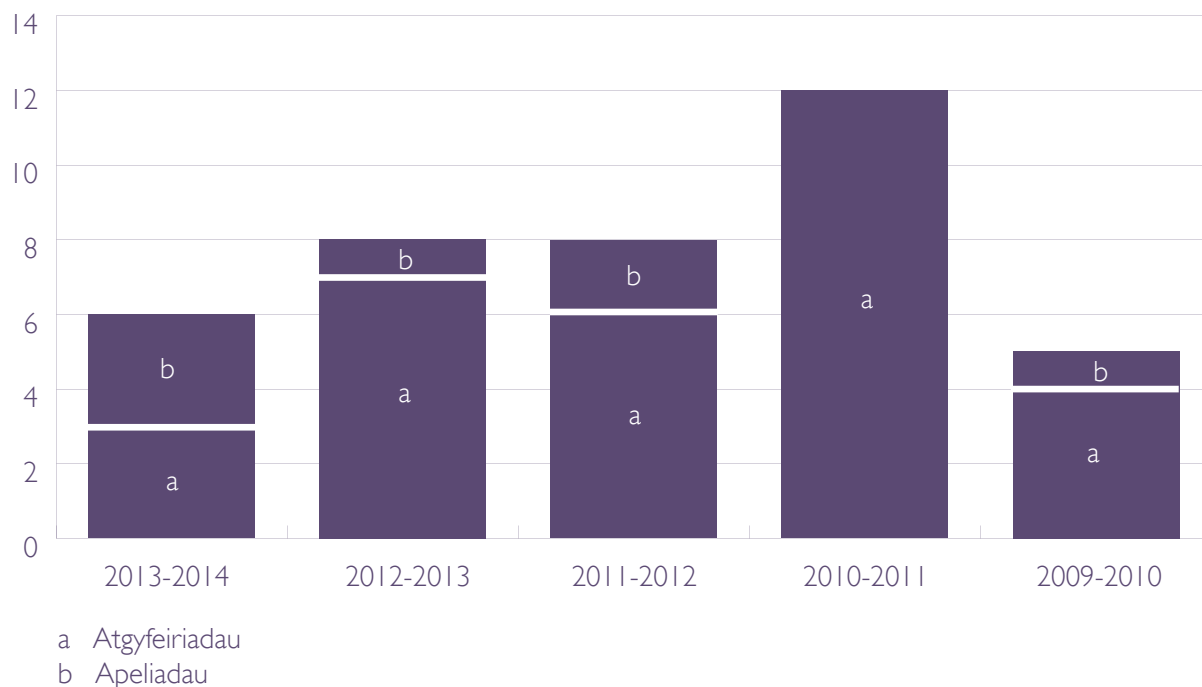
Graff 2.1 Nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a dderbyniwyd ac a gofrestrwyd fesul blwyddyn Ebrill 2009 – Mawrth 2014

Mae'r siart isod yn dangos nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau a dderbyniwyd ac a gofrestrwyd gan y Panel Dyfarnu dros y 5 mlynedd ddiwethaf.

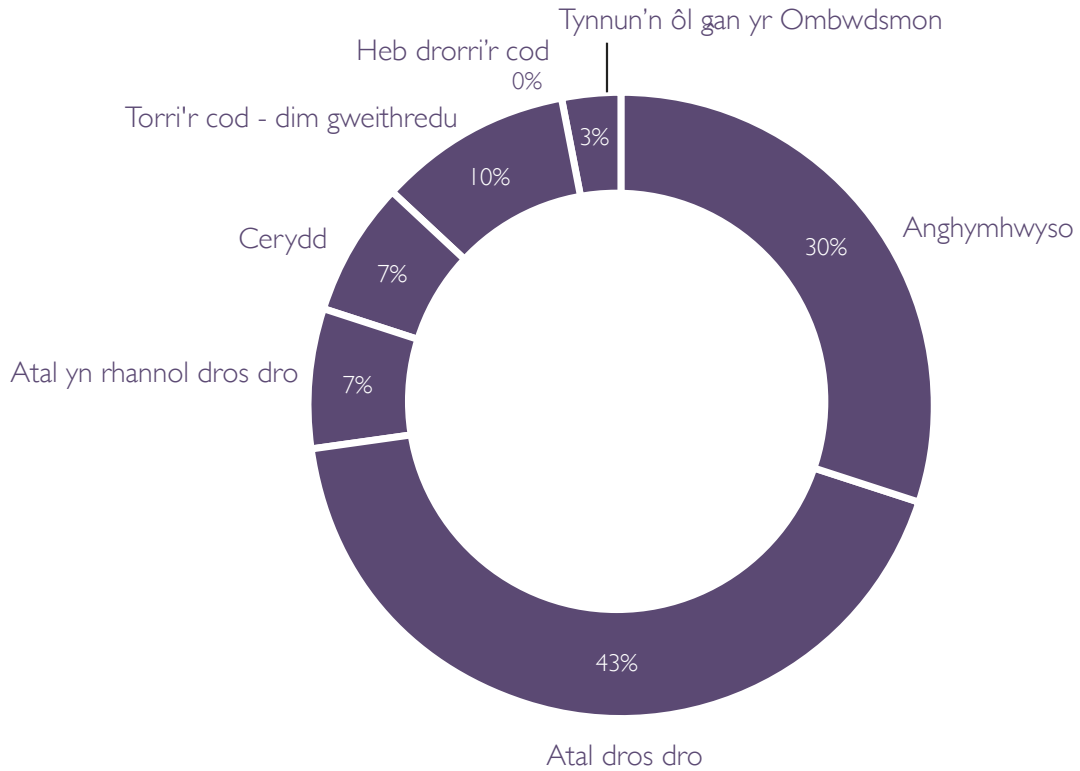
Graff 2.2 Nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau y gwnaed penderfyniad arnynt fesul blwyddyn Ebrill 2009 – Mawrth 2014

Mae'r siart isod yn dangos nifer yr atgyfeiriadau a'r apeliadau y gwnaed penderfyniad arnynt yn ystod y 5 mlynedd ddiwethaf.

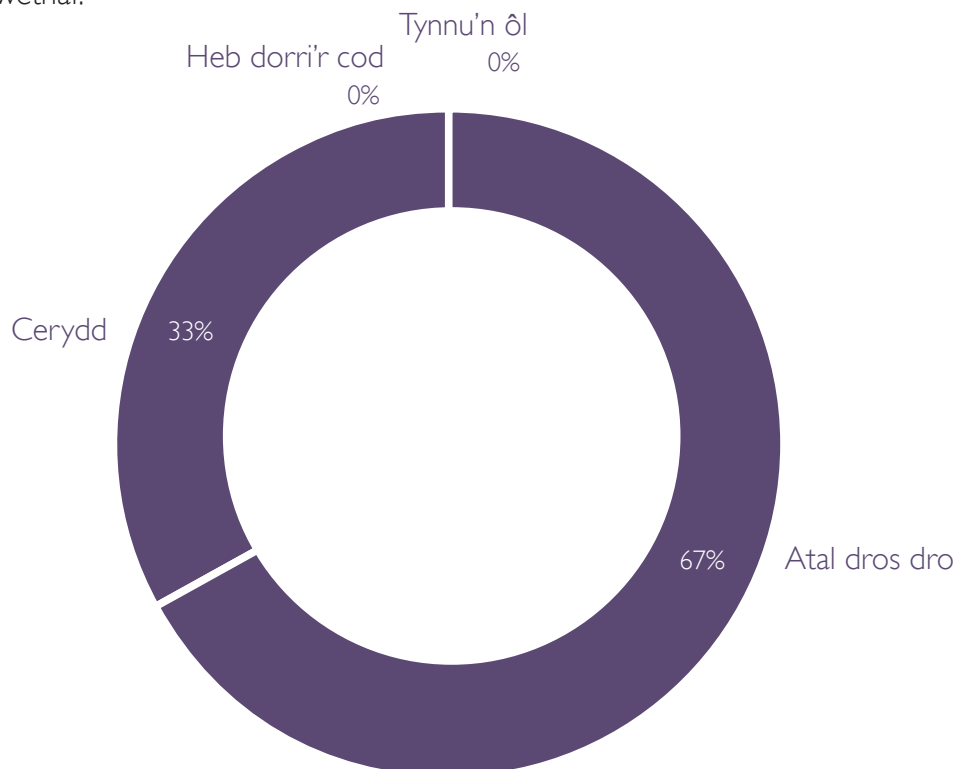

Graff 2.3 ac 2.4 Canlyniadau atgyfeiriadau ac apeliadau Ebrill 2009 – Mawrth 2014

Mae'r siart isod yn rhoi canlyniad atgyfeiriadau y gwnaed penderfyniad arnynt gan y Panel Dyfarnu dros y 5 mlynedd ddiwethaf.

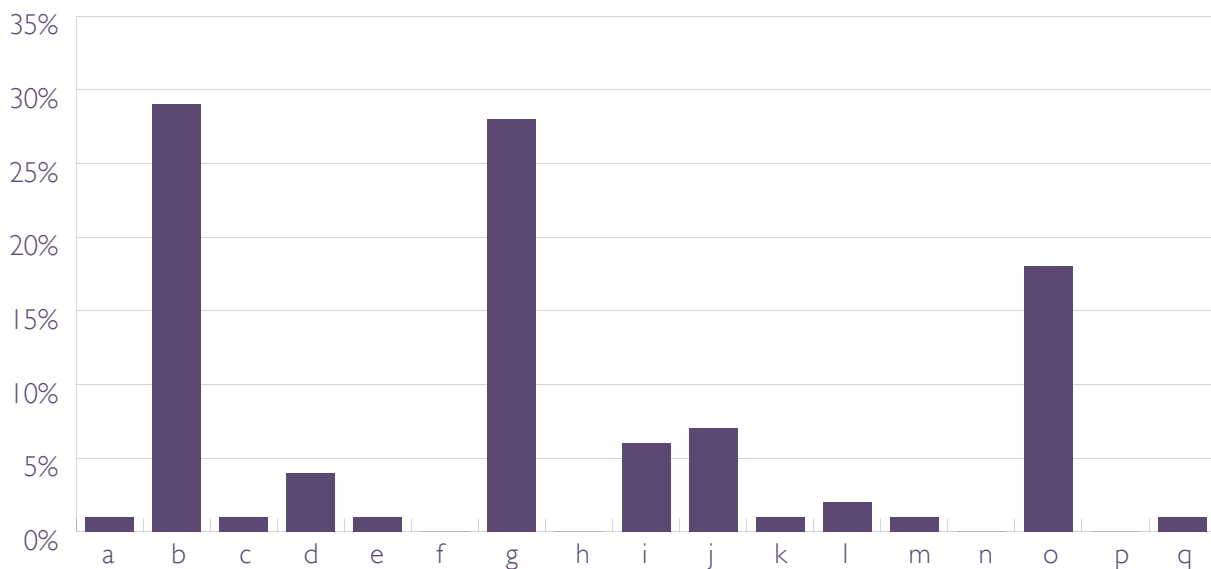

Mae'r siart isod yn dangos canlyniad yr apeliadau y penderfynodd y Panel Dyfarnu arnynt dros y 5 mlynedd ddiwethaf.

Graff 2.5 Nifer yr achosion o dorri cod yn ôl math Ebrill 2009 – Mawrth 2014

Mae'r siart isod yn dangos nifer yr achosion o dorri'r cod yn ôl y math o achos dros y 5 mlynedd ddiwethaf.

- a Cod corff arall
- b Peidio â dangos parch/cydraddoldeb/bwlio
- c Peryglu amhleidioldeb gweithiwr
- d Datgelu gwybodaeth gyfrinachol
- e Cadw gwybodaeth yn ôl
- f Cyflawni trosedd
- g Dwyn anfri ar y swydd/yr awdurdod
- h Gwneud cwynion blinderus neu faleisus
- i Peidio â chydweithredu â'r Ombwdsmon
- j Camddefnyddio'r swydd
- k Camddefnyddio adnoddau'r awdurdod
- l Peidio â gwneud penderfyniadau yn ôl teilyngdod/er budd y cyhoedd
- m Peidio â rhoi sylw i gyngor swyddogion
- n Peidio ag arwain trwy esiampl (darpariaeth leol)
- o Peidio â datgelu buddiant a/neu adael y cyfarfod
- p Peidio â rhoi sylw i gyngor y pwyllgor safonau
- q Peidio â chadw at reolau hawlio treuliau

Crynodeb o'r Tribiwnlysoedd Achos

Cyfeiriodd Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru un achos at y Panel yn ystod 2013-14 a chafodd dau achos eu dwyn ymlaen o'r flwyddyn flaenorol. Mae crynodebau o'r tri achos y gwnaed penderfyniad arnynt gan y Panel yn ystod y flwyddyn i'w gweld isod.

APW/005/2010-01 I/CT

Cyngor Sir y Fflint

Honnwyd bod y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Sir y Fflint drwy fetu â dangos parch ac ystyriaeth at swyddogion y Cyngor; bwlio a harasio, ceisio cyfaddawdu didueddrwydd swyddogion, ac wrth wneud hynny, ymddwyn mewn modd oedd yn debygol o ddwyn anfri ar y Cyngor.

Cafodd cwynion eu gwneud am ymddygiad y cynghorydd mewn perthynas â chyfarfod o Bwyllgor Trosolwg a Chraffu ar Bobl a Pherfformiad, cais am gydgyfnewid dau dŷ cyngor, cyfarfod a drefnwyd gan Uwch-swyddogion Tai Lloches, Cyfarwyddwr Cyngor Sir y Fflint, cyn, yn ystod ac ar ôl Diwrnod Gweledigaeth, sylwadau yn ymwneud â Chyfarwyddwr Cyngor Sir y Fflint a sylwadau wrth uwch-swyddog oedd hefyd yn ymwneud â Chyfarwyddwr Cyngor Sir y Fflint, cyfarfod â Swyddogion yr Awdurdod mewn perthynas â materion dyrannu tai, cyfarfod o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar Dai Cymunedol, cyfarfodydd dethol a'r broses o benodi Pennaeth Cynllunio, cyfarfodydd dethol a'r broses o benodi Pennaeth Tai a Chyfweliad Atal Digartrefedd.

Penderfynodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol fod y cynghorydd wedi methu â chydymffurfio â Chod Ymddygiad Cyngor Sir y Fflint fel a ganlyn:

Cod Ymddygiad 2001

Ymddygiad tuag at swyddogion y Cyngor mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar Bobl a Pherfformiad (paragraff 4(a) – Methu dangos parch nac ystyriaeth at eraill).

Ymddygiad mewn perthynas â chydgyfnewid posibl rhwng tenantiaid tai Cyngor (paragraffau 4(a) a 4(b) – ymddygiad sy'n cyfaddawdu, neu sy'n debygol o gyfaddawdu, didueddrwydd gweithwyr cyflogedig yr awdurdod).

Ysgrifennu llythyr amhriodol at denant tŷ Cyngor (paragraff 4(a) a 6(1)(b) – dwyn anfri ar swydd aelod neu'r awdurdod).

Cod Ymddygiad 2008

Ymddygiad tuag at swyddog y Cyngor cyn Diwrnod Pennu Gweledigaeth Tai Lloches (paragraff 4(b) – Methu dangos parch nac ystyriaeth at eraill; a pharagraff 4(c) – Defnyddio dulliau bwlio a harasio tuag at unrhyw berson).

Gwneud sylwadau amhriodol am un o swyddogion y Cyngor (paragraff 4(b)).

Ymddygiad tuag at un o swyddogion y Cyngor mewn cyfarfod (paragraff 4 (b) a 4 (c)).

Adran 2 – Perfformiad a Datblygiad

Ymddygiad tuag at swyddogion y Cyngor mewn cyfarfod ar 18 Rhagfyr 2008 ac mewn cyfweiliad digartrefedd ar 25 Chwefror 2009 (paragraff 4(b)).

Ymddygiad tuag at swyddogion y Cyngor mewn cyfarfod dethol Pennaeth Tai ar 12 Chwefror 2009 (paragraff 4(b)).

Ymddygiad tuag at swyddogion y Cyngor mewn cyfarfodydd dethol Pennaeth Cynllunio (paragraff 4(b) a 4(c)).

Daeth y Tribiwnlys Achos i'r casgliad na thorrodd y cynghorydd y Cod Ymddygiad fel a ganlyn:

Cod Ymddygiad 2001

Sylwadau a wnaed am Gyfarwyddiaeth Gofal Cymdeithasol Oedolion y Cyngor mewn cyfarfod Trosolwg a Chraffu ar Bobl a Pherfformiad (paragraff 4 (a)).

Ysgrifennu llythyr amhriodol at denant tŷ Cyngor (paragraff 7 (a) – defnyddio eich swydd mewn modd amhriodol i roi mantais neu anfantais i unrhyw berson.

Cod Ymddygiad 2008

Ymddygiad tuag at un o swyddogion y Cyngor mewn Diwrnod Pennu Gweledigaeth Tai Lloches (paragraff 4(b), 4(c) a 6(1)(a) – dwyn anfri ar swydd aelod neu'r awdurdod).

Sylwadau a wnaed am un o swyddogion y Cyngor (paragraff 4(b)).

Ymddygiad tuag at un o swyddogion y Cyngor mewn cyfarfod (paragraff 4(d) – ymddygiad sy'n cyfaddawdu, neu sy'n debygol o gyfaddawdu, didueddrwydd gweithwyr y Cyngor).

Ymddygiad tuag at swyddogion y Cyngor mewn cyfarfodydd dethol Pennaeth Tai ar 18 a 19 Chwefror 2009 (paragraffau 4(b) a 4(c)).

Ymddygiad tuag at swyddogion y Cyngor mewn cyfarfod o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ar Dai a'r Gymuned (paragraffau 4(b) a 4(c)).

Penderfynodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylid anghymhwysu'r cynghorydd am 2 flynedd a 6 mis rhag bod na dod yn aelod.

Mae'r Gorchymyn a wnaed gan yr Uchel Lys ar 20 Awst 2013 i atal yr anghymwysiad a osodwyd gan y Tribiwnlys Achos ar 19 Gorffennaf 2013 wedi cael ei ddirymu gan yr Uchel Lys gan Orchymyn dyddiedig 5 Medi 2013.

Apeliwyd yn erbyn penderfyniad y Tribiwnlys Achos i'r Uchel Lys. Gwrthododd yr Uchel Lys yr apêl mewn perthynas â chanfyddiadau'r tribiwnlys achos o ran torri'r cod ymddygiad, ac eithrio tri chanfyddiad o dorri cod ymddygiad a ddiddymwyd. Lleihaodd yr Uchel Lys y gosb o anghymhwysu o ddwy flynedd a hanner i ddeunaw mis – Cyf: [2014] EWHC 1504 (Gweinyddu).

Gallwch ddarllen yr achos hwn ar wefan Sefydliad y Gyfraith ym Mhrydain ac Iwerddon.

APW/008/2012-013/CT

Cyngor Sir Ceredigion

Honnwyd bod y cynghorydd wedi gor-hawlio costau teithio dros gyfnod o 11 mlynedd. Mewn ymchwiliad gan y Cyngor yn 2010, canfuwyd bod y cynghorydd wedi gor-hawlio costau teithio fel Aelod ac fel Cadeirydd y Cyngor. Ad-dalodd y cynghorydd yr arian i'r Cyngor.

Ystyriodd y Tribiwnlys Achos holl ffeithiau'r achos ac yn arbennig y ffaith bod y cynghorydd wedi ad-dalu'r costau a gafodd eu gor-hawlio yn brydlon pan gofynnwyd iddo. Ystyriodd y Tribiwnlys Achos hefyd y ffaith bod y Cyngor wedi cyfaddef bod ei weithdrefnau yn ystod y cyfnod perthnasol mewn perthynas â threuliau'r cynghorydd, yn is na'r safonau y mae hawl gan y cyhoedd i'w disgwyl.

Penderfynodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylai'r cynghorydd gael ei wahardd am dri mis rhag bod neu ddod yn aelod o Gyngor Sir Ceredigion neu unrhyw awdurdod perthnasol arall sy'n dod o dan ddiffiniad Deddf Llywodraeth Leol 2000.

APW/001/2013-014/CT

Cyngor Tref Llandrindod

Honnwyd bod y cynghorydd wedi ymddwyn mewn ffordd a oedd yn harasio'r achwynydd. Cynhaliodd y cynghorydd arolwg o aelodau'r cyhoedd oedd yn cynnwys disgrifiad o ddigwyddiadau a oedd yn ymddangos eu bod yn cyhuddo'r achwynydd ar gam o gyflawni trosedd rywiol yn erbyn person ifanc dan oed. Achosodd hyn niwed sylweddol i enw da'r achwynydd a'i orfodi i siarad yn gyhoeddus am fater preifat hanesyddol.

Roedd y mater hwn a'r hysbysiad Gwybodaeth yr Heddlu dilynol a roddwyd i'r cynghorydd gan yr heddlu wedi cael llawer o sylw yn y wasg leol. Dywedodd y cynghorydd ei fod wedi cynnal yr arolwg oherwydd iddo deimlo bod yr achwynydd wedi torri'r Cod Ymddygiad, fodd bynnag, ni wnaeth adrodd am hyn wrth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Ymddiswyddodd y cynghorydd a gwrthododd gymryd rhan yn yr ymchwiliad.

Ystyriodd y Tribiwnlys Achos holl ffeithiau'r achos. Nodwyd mai dim ond am bum mis roedd y cynghorydd wedi bod yn gynghorydd tref ond iddo gael hyfforddiant ar y cod ac roedd yn ymwybodol o'i gyfrifoldebau. Roedd yn poeni'n fawr bod y cyn-gynghorydd wedi parhau i ymddwyn yn y fath fodd, er gwaetha'r ffaith iddo gael cyngor clir gan y Swyddog Monitro a'r Heddlu nad oedd cyfiawnhad na sail resymol dros wneud y gwyn. Roedd y camau a gymerodd wedi'u rhag-gynllunio, ac er gwaetha'r ffaith iddo gael dau rybudd gan yr heddlu, aeth ymlaen i gynnal ei arolwg. Yn ystod yr ymchwiliad dilynol, methodd â chydweithredu ac nid yw erioed wedi ymddiheuro nac wedi dangos unrhyw ddealltwriaeth o ganlyniadau posibl ei weithredoedd.

Penderfynodd y Tribiwnlys Achos yn unfrydol y dylai'r cyn-gynghorydd tref gael ei anghymhwysu rhag bod yn aelod o Gyngor Tref Llandrindod neu unrhyw awdurdod perthnasol arall sy'n dod o dan ddiffiniad Deddf Llywodraeth Leol 2000 am dair blynedd.

Crynodeb o'r Tribiwnlysoedd Apêl

Cafwyd tri gwrandawriad yn y tribiwnlys apêl yn ystod y flwyddyn adrodd. Isod, ceir crynodeb o'r tri achos y penderfynwyd arnynt gan y Panel.

APW/009/2012-013/AT

Cyngor Cymuned y Mwmbwls

Daeth yr is-bwyllgor i'r casgliad fod ymddygiad y cynghorydd mewn perthynas â datganiadau camarweiniol a wnaeth am ei asedau i Dribiwnlys Cyflogaeth wedi torri paragraff 6(1)(a) o'r Cod, gan ei fod wedi dwyn anfri ar ei swydd fel Cynghorydd ac ar Gyngor Cymuned y Mwmbwls.

Dywedodd y cynghorydd nad oedd wedi camarwain y Tribiwnlys Cyflogaeth ac nad oedd yn derbyn y canfyddiadau a wnaed. Ailadroddodd ei ddatganiad nad oedd yn ystyried bod y Cod yn gymwys i'w ymddygiad yn ei fywyd preifat.

Dywedodd y cynghorydd nad oedd erioed wedi derbyn unrhyw sylw negyddol am y mater, a'i fod wedi cael ei ail-ethol. Dywedodd y cynghorydd nad oedd yn gallu gweld sut roedd wedi dwyn anfri ar yr awdurdod na'r swydd.

Dadleuwyd bod ymddygiad cynghorydd yn destun mwy o graffu ac y gellid bod wedi ystyried ymddygiad y cynghorydd yn anonest ac yn gelwyddog gan unrhyw un fyddai'n darllen yr erthyglau. Yn yr erthygl, nodwyd bod y cynghorydd yn Gynghorydd Tref yn y Mwmbwls a bod y cysylltiad hwn wedi cael effaith niweidiol ar enw da'r awdurdod hwnnw. Dywedodd cynrychiolydd yr Ombwdsmon ei bod yn ofynnol i'r cynghorydd lynu wrth y Cod ac y dylai fod wedi cymryd camau i ymglyfarwyddo â'i rwymedigaethau.

Daeth y Tribiwnlys i'r casgliad fod y canfyddiadau a wnaed gan y Tribiwnlys Cyflogaeth bod y cynghorydd wedi methu â datgelu asedau a'r erthygl yn y South Wales Evening Post, yn ddigon i ddwyn anfri ar swydd Cynghorydd Cymuned ac ar Gyngor Cymuned y Mwmbwls.

Ni dderbyniodd y Tribiwnlys ddatganiadau'r cynghorydd nad oedd y Cod yn gymwys dan yr amgylchiadau hyn. Roedd y ddogfen a gyflwynwyd gan y cynghorydd yn y gwrandawriad yn egluro'r farn hon ac yn cyfeirio at God Ymddygiad 2008 a phryd mae'r Cod yn gymwys. Roedd tudalen 4 y ddogfen honno yn nodi, mewn perthynas ag ymddygiad sy'n ddigon i ddwyn anfri ar swydd neu awdurdod, bod y cod yn gymwys drwy'r amser. Nid oedd y Tribiwnlys o'r farn y dylai fod unrhyw amheuaeth gan y cynghorydd ynghylch yr hyn oedd yn ofynnol ganddo. Penderfynodd y Tribiwnlys fel mater rhagarweiniol fod y Cod yn gymwys.

Yn unol â hynny, penderfynodd y Tribiwnlys Apêl yn unfrydol i gefnogi penderfyniad y Pwyllgor Safonau bod y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Cymuned y Mwmbwls.

APW/004/2012-013/AT

Cyngor Cymuned Pentyrch

Honnwyd bod y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Cymuned Pentyrch drwy fethu dangos parch ac ystyriaeth tuag at eraill; defnyddio dulliau bwlio a harasio person arall; a methu datgan buddiannau personol a rhagfarnus mewn perthynas â materion gerbron y Cyngor.

Mewn perthynas â'r gosb, nododd y cynghorydd nad ef oedd yr unig barti oedd ar fai; roedd y clerc a'r achwynydd wedi dangos agwedd fawreddog. Dywedodd, os oedd bai arno ef byddai'n derbyn hynny, ond teimlai y dylai'r clerc a'r achwynydd dderbyn cyfrifoldeb hefyd. Nid oedd bellach yn dymuno gwasanaethu, ac nid yw bellach yn aelod.

Penderfynodd Tribiwnlys yr Apêl yn unfrydol fod y cynghorydd, drwy ei weithredoedd, wedi torri paragraffau 4(b), 4(c), 11(1) ac 14(1)(a) o'r Cod Ymddygiad, a chefnogwyd penderfyniad y Pwyllgor Safonau yn unfrydol, y dylai'r cynghorydd gael ei geryddu.

APW/006/2012-013/AT

Cyngor Gwynedd

Cafwyd apêl yn erbyn penderfyniad y pwyllgor safonau bod y cynghorydd wedi torri Cod Ymddygiad Cyngor Gwynedd drwy nodi honiadau di-sail ar ei flog, bod yr achwynydd yn bwriadu ymddeol cyn hir, fel pennaeth ysgol, a sefyll mewn etholiad i'r Cyngor mewn sedd a oedd yn cael ei dal gan gyngorydd arall.

Roedd yr achwynydd wedi nodi nad oedd yr honiadau'n wir, ac wedi cwyno bod y cynghorydd wedi torri paragraff 6(1)(a) o'r Cod Ymddygiad (dwyn anfri ar swydd y cynghorydd neu'r awdurdod) drwy wneud honiadau di-sail yn erbyn person oedd ar gyflogres y Cyngor, ac wedi torri paragraff 7(a) (defnyddio neu geisio defnyddio swydd fel cynghorydd i greu anfantais i berson arall) drwy wneud sylwadau di-sail oedd â'r potensial i roi'r achwynydd dan anfantais sylweddol yn broffesiynol.

Mae'n werth nodi bod yr Ombwdsmon wedi cael anawsterau mawr yn ystod ei ymchwiliad i gael atebion, a rheini'n brydlon, gan y cynghorydd. Hyd yn oed ar ôl ystyried y ffaith anffodus bod y cynghorydd wedi cael llifogydd yn ei gartref, a oedd wedi effeithio ar ei allu i adolygu ei bapurau, roedd ei amharodrwydd i ymateb a hynny'n brydlon i geisiadau a gohebiaeth a anfonwyd ato mewn perthynas â'r gŵyn yn ei erbyn a'r archwiliad, yn dangos diystyrwch bwriadol o'r broses.

Daeth y Tribiwnlys Apêl i'r casgliad unfrydol y dylai apêl y cynghorydd gael ei gwrthod. Roedd y Tribiwnlys Apêl yn fodlon nad oedd sail teilwng i'r apêl a gyflwynwyd gan y cynghorydd. Nid oedd y sylwadau ar y blog yn wir ac nid oedd sail iddynt, ac roeddent yn sylwadau personol yn erbyn yr achwynydd, ac nid yn rhai gwleidyddol. Roedd y sylwadau yn ymwneud â chyflogaeth yr achwynydd a gallent fod wedi niweidio ei berthynas â'i gyflogwr a'r bobl yn yr ysgol lle roedd yn gweithio.

Adran 2 – Perfformiad a Datblygiad

Penderfynodd y Tribiwnlys Apêl yn unfrydol y dylai penderfyniad y Pwyllgor Safonau gael ei dderbyn. Dylai'r cynghorydd gael ei wahardd am dri mis rhag bod yn aelod o Gyngor Gwynedd. Yn ogystal â hynny, dylai ymddiheuro i'r achwynydd a chael hyfforddiant ar y Cod Ymddygiad, yn unol â chais y Pwyllgor Safonau. Mae'r Tribiwnlys Apêl hefyd yn argymhell y dylai gael hyfforddiant ar ddogfen Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Cyfryngau cymdeithasol: Canllaw i Gyngorwyr, a gyhoeddwyd ym mis Awst 2013.

Rhagor o wybodaeth

Mae copïau o bob penderfyniad a wneir gan dribiwnlysoedd achos, achos interim ac apeliadau ar gael ar wefan Panel Dyfarnu Cymru yn y cyfeiriad isod.

www.pdc.cymru.gov.uk

Gwrandawïadau

Rhwng mis Ebrill 2013 a mis Mawrth 2014, aeth tri atgyfeiriad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a thair apêl yn erbyn penderfyniad pwyllgorau safonau, ymlaen i wrandawïad ger bron y tribiwnlys. Cynhaliwyd gwrandawïadau tribiwnlys am gyfanswm o ddeuddeg diwrnod yn ystod y cyfnod hwn (roedd chwech o'r dyddiau hynny yn ymwneud ag un achos tribiwnlys cymhleth).

Apeliadau pellach

Caniateir gwneud ceisiadau am hawl i apelio i'r Uchel Lys yn erbyn penderfyniad Tribiwnlys Achos neu Dribiwnlys Achos Interim ar sail nifer gyfyngedig o resymau. Yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn, cafodd un cais ei gyflwyno a'i ganiatáu.

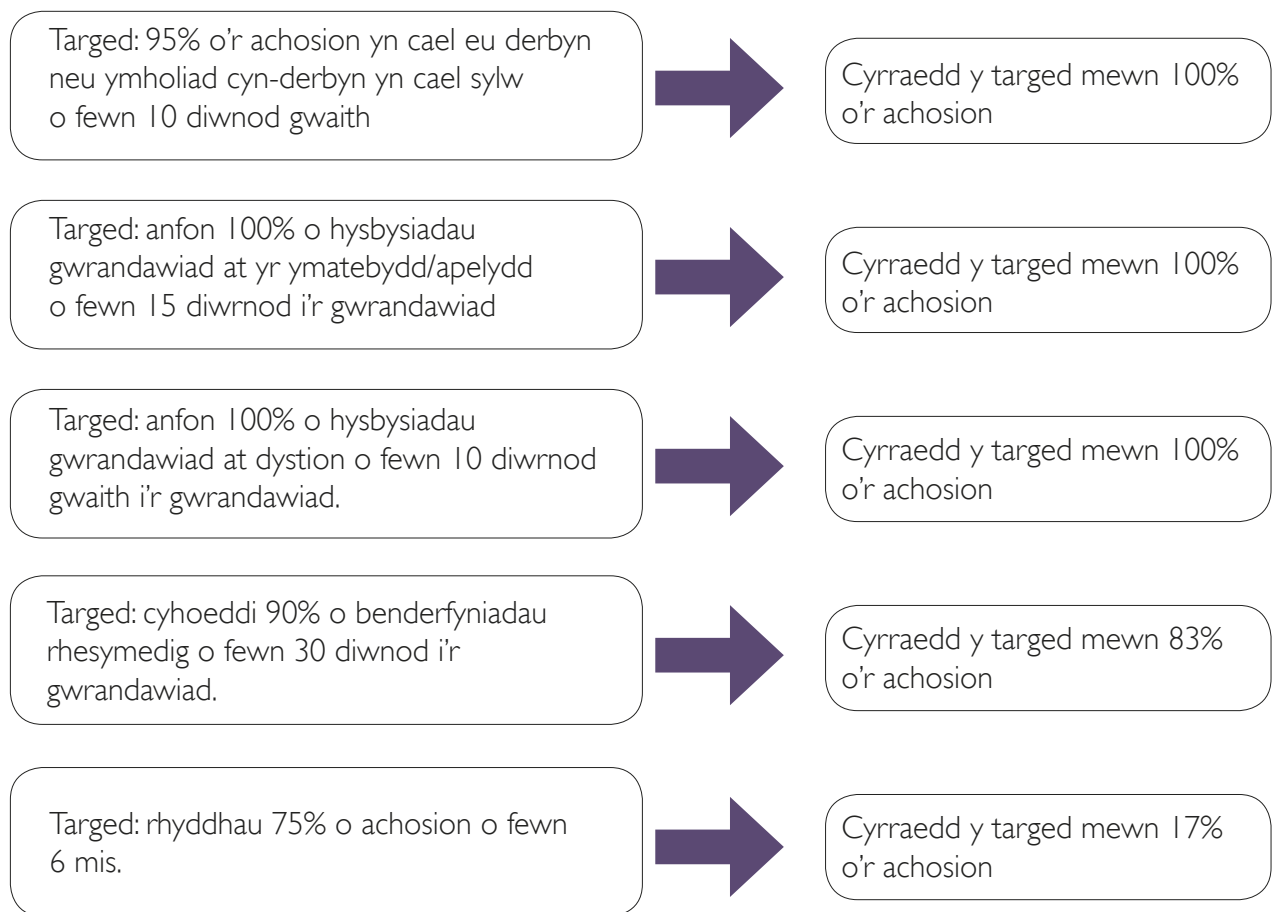
Yr hyn a gyflawnwyd o'i gymharu â dangosyddion perfformiad allweddol

Er mwyn monitro pa mor effeithiol yw'r gwasanaethau, mae gennym ddangosyddion perfformiad allweddol sy'n mesur dwy agwedd allweddol ar ein gwaith; effeithlonrwydd ein gwasanaeth, a'i ansawdd trwy foddhad cwsmeriaid.

Er mwyn mesur effeithlonrwydd ein gwasanaeth, mae gennym gyfres o brif ddangosyddion perfformiad sy'n seiliedig ar yr amser a gymerir i brosesu achos – o'i dderbyn i'r Gwrandawriad neu'r penderfyniad.

Er mwyn mesur boddhad cwsmeriaid, defnyddiwyd dangosydd sy'n deillio o holiaduron a gynhelir o dro i dro ymhlith defnyddwyr tribiwnlys.

Effeithiolrwydd ein gwasanaeth

Cwynion

Ni dderbyniodd y Tribiwnlys unrhyw gwynion ffurfiol yn ystod y flwyddyn adrodd.

Adran 3 – Ein Cwsmeriaid

Yn yr adran hon:

- **Arolwg boddhad defnyddwyr y tribiwnlys**

Arolwg boddhad defnyddwyr y tribiwnlys

Mae ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys yn ymdrechu i wella'r modd y darperir gwasanaeth i ddefnyddwyr y tribiwnlys ac mae'n ceisio rhoi ein defnyddwyr wrth wraidd popeth y byddwn yn ei wneud.

Mae ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys wedi sefydlu arolwg boddhad yn ddiweddar ar gyfer defnyddwyr y tribiwnlys. Bydd canlyniadau'r arolwg yn fodd inni ddeall anghenion ein defnyddwyr yn well, a bwrw goleuni gwerthfawr ar yr hyn y mae ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys yn ei wneud yn dda, yn ogystal ag amlygu'r meysydd hynny y mae angen i ysgrifenyddiaeth y tribiwnlys eu gwella.

Lansiwyd yr arolwg ar ddiwedd y cyfnod adrodd, gyda 4 arolwg yn cael eu dosbarthu. Hyd yn hyn nid ydym wedi derbyn unrhyw ffurflenni wedi eu llenwi. Bydd crynodeb o'r adborth a dderbynnir yn cael ei gyhoeddi yn adroddiadau'r dyfodol.

Adran 4 – Blaenoriaethau Busnes

Yn yr adran hon:

- **Blaenoriaethau Busnes 2014-2015**

Mae'n bwysig bod y Tribiwnlys yn parhau i ddatblygu er mwyn cyflwyno'r gwasanaeth gorau posibl i'n defnyddwyr. Bydd y Tribiwnlys yn adeiladu ar yr hyn y mae wedi'i gyflawni trwy ganolbwyntio ar flaenoriaethau busnes a'n hymrwymiad i'n defnyddwyr.

Blaenoriaethau Busnes 2014-2015:

- cyhoeddi a chynnal gwefan newydd i'r tribiwnlys a monitro adborth rhanddeiliaid ar gynnwys y wefan,
- cynllunio a chynnal cynhadledd hyfforddi ar gyfer yr aelodau i gyd,
- gweithredu rownd newydd o werthusiadau perfformiad ar gyfer aelodau'r tribiwnlys,
- parhau i gyflwyno gwasanaeth effeithlon, gan sicrhau bod dangosyddion perfformiad allweddol yn cael eu cyflawni a bod arolygon boddhad cwsmeriaid yn cael eu cynnal a'u monitro.

Adran 5 – Gwariant

Yn yr adran hon:

- Gwariant 2013-2014

Gwariant 2013 – 2014

Ffioedd a threuliau'r aelodau	£50,000
Costau lleoliad	£12,000
Costau cyhoeddi (penderfyniadau'r tribiwnlys)	£16,000
Costau recordio sain, cynadledda dros y ffôn a thrawsgrifiadau (gwrandawriadau'r tribiwnlys)	£6,000
Costau cyfreithiol	£2,000
CYFANSWM	£86,000

Wedi ei dalgrynnu i'r £1,000 agosaf